

Werkwijze van de Permanente Commissie Leerlingenzorg (PCL) NW-Veluwe

Deze werkwijze richt zich op leerlingen die overstappen van Primair Onderwijs (PO) naar Voortgezet Onderwijs (VO) en extra ondersteuning nodig hebben, zowel als op leerlingen die al in het VO zitten en op enig moment toch meer ondersteuning nodig blijken te hebben. In al die gevallen spreken we over een arrangement.

Definitie arrangement

Een arrangement is “een verzameling van interventies, die een passend onderwijs zorgaanbod moet creëren ten behoeve van een individuele leerling of van een school” (Voncken, Regtvoort & Ledoux, 2013, p.9). Een van de kaders van een arrangement: “het gaat om een tijdelijke investering; een investering die reëel is, de interventie moet resultaatgericht zijn, waarbij de resultaten mogelijk toepasbaar zijn binnen andere locaties binnen het netwerk; het arrangement moet gericht zijn op handelingsbekwaamheid/ professionalisering van leerkrachten/de school; de geboden interventie moet na afloop door de school zelf kunnen worden voortgezet en tot slot: de school moet zelf ook investeren. Dat kan op veel manieren, maar het moet wel helder zijn wat het aandeel van de school is in het arrangement.” (ibid).

De school/ouder/leerling is geen eigenaar van een arrangement; arrangementen zijn belangeloos beschikbaar als mogelijk voorbeeld voor anderen. De voorbeelden dienen vooral als suggestie/idee te worden benut en naar eigen situatie te worden omgezet.

Uitwerking

Een arrangement wordt beschreven op inzet van personen en middelen, aantal uren, periode en evaluatiedatum. De doelstellingen maken onderdeel uit van de aanvraag.

Soorten arrangementen

We onderscheiden 4 soorten arrangementen:

Nr. 1	Basisarrangement	- advies PCL, uit te voeren binnen basisondersteuning ¹ , geen extra kosten voor de school
Nr. 2	Licht arrangement	- externe groeps-/individuele ondersteuning docenten/leerlingen en/of aanpassingen materieel
Nr. 3	Medium arrangement	- tijdelijke plaatsing van de leerling en/of observatie in het Onderwijszorgcentrum (OZC)
Nr. 4	Intensief arrangement	- (tijdelijke) plaatsing van de leerling in het Voortgezet Speciaal Onderwijs (VSO) (=Toelaatbaarheidsverklaring (TLV))

Indicatiestelling Leerwegondersteuning (LWOO) en Praktijkonderwijs (PrO) valt vooralsnog onder arrangement 1. Na de definitieve wetgeving volgt een nadere uitwerking. Met ingang van 1 januari 2018 zijn het IQ-criterium en Sociaal-emotionele problematiek niet langer bepalend voor een aanwijzing LWOO.

Voor leerlingen die instromen uit het (speciaal) basisonderwijs en extra ondersteuning nodig hebben kan het VO een licht arrangement aanvragen als de ondersteuning niet binnen de basisondersteuning valt. Hiervoor is het van belang dat het PO de ondersteuningsbehoefte goed in beeld brengt en dat

---

¹ Voor de vastgestelde basisondersteuning binnen het samenwerkingsverband zie Bijlage 5 van het Ondersteuningsplan.

duidelijk is wat de aanvullende ondersteuningsbehoefte binnen het VO is. In de praktijk komt het er voorslagnog op neer dat deze behoefte ligt rond de criteria van voorheen cluster 3 of cluster 4 leerlingen. Het PO schrijft een advies voor het VO. Mogelijk speelt de PCL NW-Veluwe hier ook een rol aangezien die kan inschatten of de ondersteuning reëel is voor de betreffende VO-school.

Arrangement 2 wordt standaard voor maximaal een jaar toegekend, zodat er noodzaak is tot evaluatie gedurende een schooljaar. Indien noodzakelijk kan hiervan worden afgeweken. In de aanvraag zal dit gemotiveerd moeten worden.

Arrangement 3 geldt voor maximaal 12 weken waarbij de school van inschrijving verantwoordelijk blijft voor het onderwijs. Het OZC is gericht op terugkeer in de eigen school. De ondersteuningsbehoeften worden nader in beeld gebracht, op grond waarvan een eventuele andere school gezocht dient te worden.

Arrangement 4 (TLV) wordt standaard voor maximaal een jaar toegekend; waarbij minimaal twee evaluatiemomenten zijn ingepland in de school. Ook hiervan wordt alleen gemotiveerd afgeweken. Na die periode dient de school voor VSO een nieuwe aanvraag in.

Een aanvraag voor arrangement 2 en 3 kan in principe slechts eenmaal worden gehonoreerd, omdat we ervan uitgaan dat een arrangement leidt tot groeiende handelingsbekwaamheid en kennis binnen de school. In een aanvraag zal aan de betreffende school worden gevraagd of een vergelijkbaar arrangement eerder is aangevraagd. Hernieuwde aanvraag van een identiek arrangement is alleen beredeneerd mogelijk.

Werkwijze

We hanteren voor onze werkwijze de uitgangspunten van Handelingsgericht Werken (HGW) en Handelingsgericht Arrangeren (HGA).

In deze werkwijze onderscheiden we een aantal stappen.

- Fase 1: Mentor (in samenspraak met team) observeert, signaleert, begeleidt en heeft contact met ouders en leerling.
- Fase 2: Indien mentor na verloop van de afgesproken periode geen vooruitgang ziet, deelt mentor dit met ouders/leerling en volgt bespreking in een vorm van een intern zorgteam
- Fase 3: Indien afgesproken interventies onvoldoende resultaat opleveren, vindt bespreking plaats in het Zorgoverleg van de school (inschakelen externe expertise)
- Fase 4: Indien nodig zorgt de school in samenwerking met het basisteam voor toeleiding naar specialistische hulp
- Fase 5: Arrangementaanvraag

Het zorgteam van de school stelt – na consultatie van orthopedagoog en/of specialist - een arrangement op in samenspraak met ouders en leerling. Dit arrangement richt zich op aanpassingen binnen het regulier onderwijs, zoals bijvoorbeeld handelingsadviezen voor de school, een passend onderwijsarrangement voor de leerling (op de huidige of een nieuwe reguliere school), opgroei steun voor de leerling (bijvoorbeeld een training sociale vaardigheid) en opvoedondersteuning voor de ouders.

Om als scholen goed te kunnen werken met HGA en HGW, is het noodzakelijk dat elk team hiervan voldoende kennis heeft en deze werkwijze kan gebruiken. In elke school zal het scholingsbeleid zich hierop moeten richten als deze beide werkwijzen nog niet voldoende bekend zijn.

Tot en met fase 4 is er sprake van arrangementen binnen de basisondersteuning, bekostigd vanuit de lumpsum en de aanvullende ondersteuningsmiddelen van de school c.q. het schoolbestuur.

Basisarrangement

Bij een vraag over een ondersteuningsbehoefte van een leerling die wordt voorgelegd aan de PCL is de eerste stap dat de gedragsdeskundige van de PCL meedenkt met het interne zorgteam over de mogelijkheden die nog benut kunnen worden binnen de basisondersteuning.

Licht arrangement

Wanneer een leerling extra ondersteuning bovenop de basisondersteuning nodig heeft, kan daarvoor een arrangement worden aangevraagd. Het individuele arrangement betreft een andere ondersteuning dan die van het basisarrangement. Aanmelden bij de PCL kan gedurende het hele schooljaar door de zorgcoördinator door middel van een dossier in een centraal systeem, voorzien van eventuele rapportage van acties die al zijn ondernomen.

Enkele voorbeelden ter gedachtevorming:

- Persoonlijke coach of persoonlijke mentor met extra taak
- Plan voor deskundigheidsbevordering docenten/mentoren (deels bovenschools aan te vragen)
- Ondersteuningsaanbod extra (bijv. planning, huiswerk, pauzeopvang)
- Specifieke trainingen voor betreffende leerling

Voor een klein deel van de leerlingen met een extra ondersteuningsbehoefte zal een individueel arrangement nodig zijn.

Medium arrangement:

Soms lukt het even niet om een leerling binnen de bestaande context de juiste vorm van ondersteuning te blijven bieden. Voor deze leerlingen vraagt de zo specifieke ondersteuningsbehoefte een aanpak op maat, die alleen in een speciale setting kan worden geboden. Dit betekent een tijdelijke plaatsing in het OZC. Dat wil zeggen onderwijs met een intensief jeugdzorgaanbod. Terugkeer in de eigen school dan wel een collegaschool is hierbij het uitgangspunt. Aanmelden bij de PCL kan gedurende het hele schooljaar door de zorgcoördinator door middel van een dossier in een centraal systeem. Hierbij worden relevante rapportages gevraagd van de acties die zijn ondernomen binnen de school. Een gedragsdeskundige heeft een gesprek met leerling/ouders en VO-school en legt vervolgens een advies voor aan de PCL.

Intensief arrangement: toelaatbaarheidsverklaring (TLV)

In de wet is vastgesteld dat het samenwerkingsverband (s.w.v.) voor elke leerling die na 1 augustus 2014 in het speciaal onderwijs wordt toegelaten, een toelaatbaarheidsverklaring afgeeft. Daartoe dient het s.w.v. eenduidige en heldere criteria op te stellen waaraan de aanvraag wordt getoetst. Omdat we gaan werken vanuit handelingsgericht arrangeren, is er ruimte nodig voor maatwerk. Centraal staat de vraag: "Wat heeft deze leerling nodig in deze situatie en wat vraagt dit van ons handelen".

Aan een TLV liggen de adviezen van twee specialisten (minimaal één orthopedagoog) ten grondslag, overeenkomstig de wettelijke verplichting. Deze twee specialisten, bestaande uit een orthopedagoog van het samenwerkingsverband en een deskundige uit het speciaal onderwijs of een lid van het basisteam geven een wettelijk verplicht advies bij de toewijzing van een TLV.

Het samenwerkingsverband geeft een verklaring af als aan de volgende voorwaarden is voldaan:

- a. Er is sprake van een zorgvuldige en compleet gedocumenteerde procedure, waaruit duidelijk blijkt dat er sprake is van een handelingsgerichte aanpak, waarbij ouders en leerling in een vroegtijdig stadium zijn betrokken;
- b. Het afgesproken document is volledig en geeft een juist beeld van de gevolgde procedure; leerling, ouders, school van herkomst en VSO-school stemmen in met de aanvraag en hebben deze ondertekend.

Als een leerling extra ondersteuning nodig heeft bij zijn schoolloopbaan is het belangrijk dat school, leerling en ouders samen zo vroeg mogelijk zoeken naar de beste manier om dat te bieden. In passend onderwijs zijn de belangrijkste uitgangspunten: wat heeft een leerling nodig, hoe kan dat worden georganiseerd en wie en wat is daarvoor nodig? Het samenwerkingsverband is, samen met de scholen en besturen, verantwoordelijk voor het organiseren van die extra ondersteuning. De PCL NW-Veluwe besluit over de inzet van extra ondersteuning en ook over de toelating tot het VSO.

Het woonadres van een leerling bepaalt welk samenwerkingsverband een arrangement of TLV moet afgeven. De bekostigingsverplichting ligt bij het desbetreffende s.w.v.

Leerlingen die in aanmerking komen voor een beschikking PrO of LWOO

Het dossier van deze leerlingen wordt gezien door de PCL. Dit gebeurt door een aanmelding in Docuware. Het gaat dus vooral om de leerlingen die op didactisch en/of cognitief gebied iets extra's nodig hebben en leerlingen met sociaal emotionele problematiek. De PCL zorgt via de procedure van Centraal aangestuurd testen voor het verzamelen van benodigde informatie over leerachterstanden van betreffende leerlingen. Hierin wordt nauw samengewerkt met het primair onderwijs. Een aanwijzing LWOO wordt aangevraagd door de VO-school waar de betreffende leerling is aangemeld. Een TLV voor PrO wordt aangevraagd door de betreffende PrO-school.

De samenstelling en werkwijze van de PCL NW-Veluwe

1. Directeur samenwerkingsverband (onafhankelijk voorzitter)
2. Ambtelijk secretaris
3. Orthopedagoog met kennis van (on)mogelijkheden van voortgezet onderwijs
4. Een specialist uit het VO of VSO, aangevuld met een specialist uit het basisteam/CJG, afhankelijk van de casuïstiek.

De PCL komt wekelijks bijeen. De zorgcoördinator van de school kan op verzoek van de school, de ouders of van de PCL ook bij de bespreking aanwezig zijn. Dossiers moeten een week van tevoren ingediend zijn via Docuware. Alleen volledige dossiers kunnen worden behandeld. Binnen twee weken wordt een uitspraak gedaan; de school wordt hierover geïnformeerd.

De PCL maakt zoveel mogelijk gebruik van de reeds opgebouwde expertise en ervaring rondom een leerling, door bijvoorbeeld aan te sluiten bij de in het basisonderwijs ontwikkelde arrangementen.

De PCL werkt momenteel met Docuware als systeem waarbinnen leerlingen kunnen worden gemeld voor een eventuele reboundplaatsing.

Aanmelden bij de PCL kan gedurende het hele schooljaar.

De PCL hanteert bij de beoordeling de volgende checklist:

1. Ouders en leerling zijn vroegtijdig geïnformeerd en in alle fasen van de procedure geconsulteerd.

2. Er is duidelijk sprake van een handelingsgerichte aanpak. Uit het document met bijlagen blijkt dat de ondersteuningsbehoeften van de leerling vertaald zijn in een planmatige, handelingsgerichte aanpak met een duidelijk inbreng van ouders.
3. Er is tijdig gebruik gemaakt van externe expertise.
De school heeft gebruik gemaakt van diverse mogelijkheden tot ondersteuning door specialisten uit het samenwerkingsverband en van de mogelijkheden ook expertise uit de basisteams/CJG te consulteren.
4. De school heeft de mogelijkheid tot plaatsing in een andere VO-school of tussenvoorziening (arrangement 3) onderzocht.
Plaatsing op een andere school van eigen bestuur of een ander bestuur biedt de mogelijkheid om thuisnabij een passende plek voor de leerling te vinden. Er kan zich een situatie voordoen waarbij een andere school beter aan de specifieke behoeften van een kind kan voldoen. Ook hierbij is het van groot belang dat ouders en leerling mee gaan in het zoeken naar een andere school.
Hetzelfde geldt voor plaatsing in het OZC. Hierbij is altijd sprake van een tijdelijke plaatsing met de intentie dat de leerling terugkeert naar de eigen school (en klas).
5. Het aanvraagdocument is compleet ingevuld en gedocumenteerd. In dit document worden op handelingsgerichte wijze de onderwijs- en ondersteuningsbehoeften van de leerling, de plannen van aanpak en de evaluaties vastgelegd. Hiermee is het mogelijk ook de kwaliteit van de gevolgde procedure en aanpak te meten.
6. De handtekeningen van leerling, ouders, school van herkomst en school van VSO staan onder de aanvraag tot toelating in VSO.
De school voert continu op instemming gericht overleg met ouders en leerling over de juiste aanpak. Ouders zijn daadwerkelijk partners, want ook zij hebben belang bij een goede en veilige ontwikkeling van hun kind. Dit vraagt van de school een pro-actieve houding. De school voor VSO denkt mee over de vraag hoe lang de plaatsing in het VSO noodzakelijk is en aan welke voorwaarden voldaan moet worden om plaatsing in het reguliere VO mogelijk te maken.

Gebruikte informatie

Eva Voncken et al, *Van bewijzen naar beschrijven. Functioneren en opbrengsten van arrangementen voor onderwijs-ondersteuning in Regionaal Netwerk Passend Onderwijs Eemland/Experiment Eemland*. Amsterdam, Kohnstamm Instituut, 2013

Onderwijszorgkoepel Noord-Veluwe, *Ondersteuningsplan 2014-2018, Samen bouwen aan passend onderwijs*, z.p., z.j.

www.passendonderwijs.nl

Tijdschema voor afstemming tussen PO en VO:

November-januari (groep 7 of 8):

Leerling in beeld d.m.v.:

- ontwikkelingsperspectief/ondersteuningsbehoefte
- Centraal testen t.b.v. LWOO/PrO
- gesprek met ouders en leerling (gewenning)

Januari-maart:

Zoeken van passende school:

- open huizen
- verkennend gesprek op VO-school
- afspraken (eventueel aanvraag arrangement of TLV via de PCL NW-Veluwe)

Maart-juni:

Overstap voorbereiden:

- plan van aanpak voor overstap
- warme overdracht

Mei-september:

Start in Voortgezet Onderwijs:

- ontwikkelingsperspectief opstellen

Tot einde arrangementsperiode:

Evaluatie:

- ouders en leerling
- school van herkomst